

Hans Mulder

Schemer jacht

NOORDBOEK

Deze publicatie kwam mede tot stand met steun van:

Klaver Haardencentrum Friesland
Nannings Catering, Dordrecht
Ben Trooster, Bennekom

© 2022 Hans Mulder | uitgeverij Noordboek

Illustraties: Hans Mulder
Omslagontwerp en boekverzorging: Barbara Jonkers
ISBN 978 90 5615 958 0
NUR 303

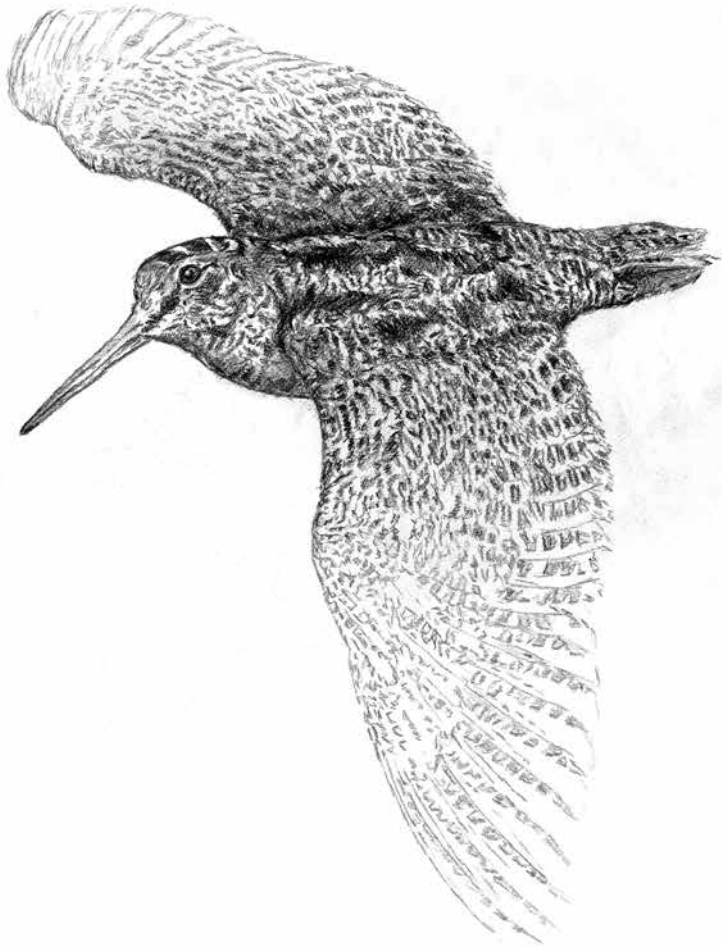
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij Noordboek, Postbus 234, 8400 AE Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

Inhoudsopgave

Oelevlocht	7
Dilemma in het laatste licht	15
Schemerjacht	23
Voorbij de wegen	31
Afrika, oryx	41
Sjoerd	53
Auerhert	61
Jacob en Jacob, een vrolijk kerstverhaal	69
Oogsten	79
An auld ruttin' stag	87
Hazzen en in hoanne!	97
Sneeuwjacht	107
Koedoe	117
Varkens, volle maan en rode nagels	125
De Bubi-bok	135
De Abnorme van het Mordsumpf	143
The deerhunters	151
Poreus	161
Een roos van vlees	169
Meidagen	177
Kunstmaan	185
Waar waren de wolven? Een kerstvertelling	195
Verklarende woordenlijst	205

Oelevlocht

'Als de "Oelevlocht" nadert wijzigt zich heel mijn oogenblikkelijke stemming, scherts en vroolijkheid, veranderen in ernst, verdriet in zalige berusting, beperkte gedachten in onbegrensd voelen.'

HERMANN LÖNS

Hij sloeg het stukgelezen boek van Hermann Löns dicht, zuchtte diep, was vroeger echt alles beter? Je wordt oud, Terwildt. De *Schnepfenstrich*, de jacht op de baltsende houtsniphaan, in de schemering in het voorjaar. Ach, verhalen uit een ver verleden, toen de jacht nog een vanzelfsprekendheid was. Waarom raakte dit zijn hart? Hij had toch zelf ook nog op houtsnippen gejaagd, langs de bosranden van de Veluwezoom, in de dichte naaldvakken, in Schotland? Volop waren ze er geweest, vooral na koude, maanverlichte novembernachten. Volop waren ze er nog steeds, maar ze bejagen mocht niet meer, niet meer in Nederland. Terwildt had tijdens een bosjachtje nog weleens quasi aangegooid op een wegzigzaggende vogel. Hij zuchtte nog maar eens. In de Aberdeen kristallen tumbler fonkelde nog één slok gebroken goud van de rokerige Laphroaig single malt whisky.

Maar tijdens die vroege voorjaarsavond, op de hoogzit aan de dichte boszoom, vorig jaar, was het verlangen er ineens weer

geweest. Hij was wat langer blijven zitten, het was al te donker om een bok aan te spreken, maar in de doezelige, behaaglijke luwte van de avond had hij zich maar moeilijk los kunnen maken van het moment. Dit was nu de 'Oelevator' dacht hij, waarover Löns schreef: 'de tijd waarop de dag moede achter de donkere bossen zinkt en de nacht van de aarde opstijgt, gehuld in de grauwbloauwe, met helrood omzoomde mantel'. Als de uil begint te vliegen dus ... maar ook de baltsende snip!

Het eerste geritsel van de bosmuizen in het dorre blad onder de kleine hoogzit deed hem even opschrikken; vleermuizen fladderden geruisloos door de bosranden, bijna alle vogels zwegen. Ineens ... niet hoorbaar, maar bijna voelbaar ... op nog geen twee meter langs zijn hoofd! Iets onbestemds was klapperend uit de dichte begroeiing tevoorschijn gekomen; een zwarte fladderende vlek tegen het rood van de westelijke avondhemel, linksom, rechtsom zigzaggend dan weer stijlvol zeilend, scherend als een uil, nauwelijks de vleugels bewegend, piepend, knorrend ... *mork ... kork ...* een houtsnip! Een houtsnip! Zo'n rare uit zijn krachten gegroeide, dwarrelende vleermuis, die knorrende uil met de potloodsnavel, 'de dame met het lange gezicht' ... *Mork ... kork ...* dan, het bijna gefluisterde, voor het baltsende haantje hallucinerende, gek- en geilmakende *pjoe ... iiet!* vanuit het dichte onderhout; het vrouwtje. En dan nog zo'n waggelvliegende, gekke vlek met een stokje eraan. Ze dwarrelen om elkaar heen, stootten naar elkaar, staken naar elkaar met de lange snavels. Scheerden laag over de bosgrond, hoog boven de boomtoppen. Terwildts adem stakte.

Dit was ooit het openingsakkoord van het nieuwe jachtseizoen geweest, de jacht op deze geheimzinnige, baltsende vogel in de duisterende randen van de voorjaarsnacht, als andere vogels al zwijgen, vroege vleermuizen hun schimmenspel opvoeren en een eerste bosuil zijn luchtalarm oefent. De jacht tijdens de minnevluucht van het dartelende, van liefde dronken, knorrende haantje hoorde ooit bij het voorjaar van de bosjager als de bers op de rode

bok. Voor velen was het het summum van de jacht met het geweer geweest. Jagen tijdens de oelevlocht, maar wat maakte het zo bijzonder? Wat was er anders aan dan bijvoorbeeld een mooie eendentrek na zonsondergang? Louter nostalgie, hang naar een verleden, een traditie die hij alleen kende uit de zinderende verhalen; was het alleen nieuwsgierigheid? En, jagen op een baltsende vogel, het was ooit volstrekt vanzelfsprekend, maar kon dat nog wel anno nu? Maar wie bepaalde dan wat er *anno nu* wel of niet meer kon ...? Hoe dan ook, het zou een immer voortlevend, onvervuld verlangen blijven, dacht Terwildt ... tot hij die bewuste avond, na nog maar eens Löns gelezen te hebben, die ene advertentie in het Duitse jachttijdschrift *Wild und Hund* las: jagen in de taiga, in het voorjaar, tijdens de balts van de auerhanen en de korhoenders en ... de houtsnippen, de *Schnepfenstrich*, als extraatje ... Hij hief de tumbler en spoelde met de laatste slok gebroken goud alle twijfels weg. Terwildt, het wordt Rusland dus!

En zo ging het. En nu zat hij met Vaslaw, de kettingrokende Russische jachtopzichter, en Yelena, zijn bonkige dochter, die als tolk wat bij kon beunen omdat ze ooit, naast een kind, wat woorden Duits aan een kortstondige relatie met een Duitse jager had overgehouden, aan een ruwhouten tafel de plannen voor de komende dagen door te nemen. '*Waldschnepfe, Cherwitz,*' hoestte Vaslaw. Yelena vertaalde: '... *Vaslaw sagen ... jetzt Schnepfenstrich.*' 'Hij ... ook paar woorden Duits?'

'Nein Cherwitz, Waldschnepfe ies auch Roessiesj Wort!'

Het was eind april, de laatste luie sneeuw in de taiga loste op in de eerste warmte van de nog aarzelende lente. De UAZ 496, de gietijzeren jeep met de Poetin-vingering van Vaslaw stuitte over de hoofdstraat van Malechovchina, het gehucht dat Terwildts onderkomen was voor die week. Malechovchina was een eindpunt in de eeuwigheid van het Russische platteland, na de perestrojka had het gebied zijn agrarische betekenis verloren. De eindeloze graanvelden verpauperden, lagen braak, graan kwam sedertdien goedkoper

uit Amerika. De taiga heroverde de ooit door sociaalrealistisch lachende boeren ontgonnen velden. En met de hemelse overwoeking door akkeronkruiden kwam het wild weer terug. Je kwam naar Malechovchina alleen nog maar om te jagen – op beren, wolven, maar vooral op de auerhaan, de korhaan, het hazelhoen en ... de houtsnip.

Yelena had het uitgelegd, jullie kunnen nog niet diep het bos in voor de snip, er ligt nog te veel sneeuw op de paden, maar vanaf de weg krijg je kansen genoeg. ‘Het is nog vroeg,’ zei Terwildt. ‘*Nein jetzt gehen,*’ zei ze dwingend, ‘Vaslaw wil eerst nog even met je langs de baltsplaats van de korren, achter het dorp.’

Midden op een overwoekerde, glooiende akker stopte Vaslaw, trok een draad uit het dashboard, waarna de UAZ met enige tegenzin afsloeg. Hij beduidde Terwildt te volgen, liep zo’n tweehonderd meter, wees naar de verte. Op een telefoonpaal zag Terwildt een korhaan. ‘*Teterev!*’ zei Vaslaw, en maakte duidelijk dat hij de vogel wilde lokken. Hij liep naar een van wat dennentakken en kale staken opgetrokken schuilhutje, midden op de akker, en kroop erin, gevolgd door Terwildt. Hij wachtte enkele minuten, grijnsde, en zei zacht: ‘*Gommen, teterev!*’ Hij perste zijn lippen op elkaar: *puh ... tss-sjjjjj puh ... tsssjjjj puh ... tsssjjjjj*, klapte daarna met zijn handen op zijn dijen, als baltsende korrenvleugels, wachtte en dan weer: *puh ... tss-sjjjjj puh ... tsssjjjj puh ... tsssjjjjj*. Uit de verte klonk het antwoord, maar de haan kwam niet dichterbij. ‘*Kucka,*’ zei de man.

Het werd donkerder, kou trok op uit de grond. Terwildt rilde, de kor bleef waar hij was. ‘*Gom, Cherwilz,*’ zei Vaslaw, ‘*Strelyat Wald-schnepfe!*’ Een feloranje zon verzonk langzaam achter warrige donkerblauwe wolken. Vaslaw stak de draad weer terug in het dashboard en na enkele minuten vloeken en een welgemikte slag tegen het gietijzeren dashboard begreep de UAZ dat hij weer moest starten. Ze reden over een grindweg de taiga in. Duisternis drong zich al op aan het bos, alleen de toppen van bomen hielden nog het rode licht van zonsondergang vast. Vaslaw stopte op de weg, die doodliep

tegen een ingezakte brug. Hij trok de draad weer uit het dashboard, veegde zijn neus af en legde de natte vinger op de mond van Terwildt: 'Sjjuuhhhhttt!! Mietgommen doe!' Ze liepen een stuk langs de bosrand. Eerst hoorde Terwildt nog het trage natikken van de dieselmotor, het ritselen van het water om de pijlers van de brug, daarna ook dat niet meer. In de stilte dwarrelde een vroege vlermuis over de weg.

Terwildt huiverde. Uit de kleine rivier die rond de restanten van de brug stroomde, kwamen slierten mist omhoog, die zich voorzichtig in de bosrand nestelden. In de verte klonk het laatste gekras van een kraai, daarna werd de stilte haast voelbaar. De damp van zijn adem bewoog nauwelijks; het bijna kitscherige gloeien van de avondhemel zette de taiga in een dieprood licht, alles leek tegelijk oneindig ver weg en toch dichtbij. Nooit tijdens de jacht voelde hij intenser het moment, dit hier en nu, het moment van de oeevlocht, het tweeduister.

Vaslaw stond twintig meter verder, maar het leek of ze eeuwen van elkaar verwijderd waren. Terwildt hoorde het bloed in zijn oren stromen, schrok van het hysterisch klinkende geluid van een nabije uil, verloor zich weer in de peilloze stilte. Een onbestemd gevoel bekroop hem, hij voelde de nabijheid van iets ongekennds. Het wachten was op een nacht die een geheim leek te bergen. Hij omklemde de kolf van zijn geweer, vermande zich, het donker hees zich zwart vanaf de grond naar de boomtoppen omhoog. Nog even en het zou nacht zijn. Maar houtsnippen? Daar was hij toch voor gekomen? Hier? Nu?

Vaslaw stak ineens als waarschuwing zijn vinger omhoog; uit het donkere niets kwam langs de toppen van de bomen iets donkers aanzeilen, geluidloos, snel wendend. *Mork ... mork!* Eerst vrijwel onzichtbaar tegen de duistere achtergrond, maar dan ineens het scherpe silhouet met de lange snavel tegen de rode hemel! Terwildt schoot, de knal golfde echoënd weg door de bossen; de vogel vouwde samen, kletste tegen takken en stuiterde op de zachte

bosgrond. Voordat Vaslaw de vogel kon rapen kwam de tweede er al aan, rechtdoor als een jonge eend, makkelijk dacht Terwildt, tot die duizendste seconde voordat de hagel bij de vogel was en die een onwaarschijnlijke haak had geslagen: gemist! De snip vloog onrustig zigzaggend weg. Dan, weer, ... *mork ... mork ...* alsof er niets gebeurd was en vanuit de bosrand weer een zacht *ppieooeoe ... iet!* Ineens, nu recht van voren weer twee schaduwen door de boomtoppen, dicht bij elkaar, één loste op in het donker, de ander hield in en juist op dat moment schoot Terwildt. Als in een vrille kwam de vogel naar beneden, precies voor zijn voeten. Nog even trok de vogel samen, rilde en ontspande toen.

Hij pakte de houtsnip op, zag de grote melancholische diep-bruine ogen, de lange snavel, het door bloed en hagel verformfaaide verenkleed, warm bloed sijpelde over zijn hand. Toen was er weer de stilte, het donker, het kloppen van zijn hart. Was dit het? dacht hij, was dit het dan? Weer schrok hij op. *Mork ... Mork... tweejet! ...* Op het alles-of-nietswerpschot stuitte het haantje voor Terwildt over de weg. In een oogwenk werd het te donker. Vaslaw liep met de eerste vogel naar Terwildt, pakte de andere, en legde het kleine tableau. Hij zweeg, voelde aan dat ieder woord er een te veel was. Na een poosje fluisterde hij dan toch: '*Vaidmangail, Cherwitz.*'

Het had een luttele vijf minuten geduurd, maar het leek een eeuwigheid. Dit was het dus, dacht hij, *voelde hij*, dit was het waar die oude verhalen over gingen. Jagen in de rand van de nacht, het onbestemde tweeduister, de *oelevlocht*, jagen op de eerste vogels die door de warme voorjaarswinden waren meegevoerd uit de zuidelijke winterkwartieren, baltsend in de vroege lentedag, als herauten van een nieuwe zomer. Terwildt schrok uit zijn gedachten op van een uil die hem op nog geen meter geluidloos voorbij vloog.

Hij liep naar de UAZ, huiverde, vrieskou had inmiddels bezit genomen van de nacht. Vaslaw stak de draad weer in het dashboard, de even hikkende motor van de AUZ sloeg daarna aan, verscheurde de stilte.

Dilemma in het laatste licht

‘Aber gleichviel, ob ein Mensch für das Leben oder das Denken geboren ist, solange er handelt oder betrachtet ist er wach (...) nämlich eingestellt auf einen Sinn den die Welt um ihn herum gerade in diesem Augenblick für ihn besitzt.’

OSWALD SPENGLER — *Der Untergang des Abendlandes*

De sombere septemberavond had al vroeg het zicht in dit gesloten, dichte, met prunusopschot doorwoekerde kreupelhoutvak in het Venenbos beperkt. Ongenaakbaar weigerde het metershoge, dichte struweel al snel ieder sprankje van het laatste licht van de schemering. Het is al bijna te laat, dacht hij. Hij stond op, vouwde het driepootje samen en begon rustig over het bospad richting auto te lopen; het bijna pijnlijke contrast met de strakke, nog steeds staalblauwe koudheldere hemel maakte het centrale bospad tot een donkergroene versie van een naargeestig gerolluikte koopgoot na sluitingstijd. Nog één bok, dan had hij dit jaar de doelstelling gerealiseerd. Honderd procent realisatie, het was hem tot dit jaar altijd moeiteloos gelukt.